

STRADANJA NA BALKANU MORAJU PRESTATI

Njegova svetost patrijarh srpski gospodin Pavle uputio je juce apel najodgovornijim licnostima svetske javnosti sa molbom da ucine sve sto je u njihovoj moci da "konacno prestanu stradanja na napacenom Balkanu".

U apelu se istice da je Srpska pravoslavna crkva do sada mnogo puta upucivala jevandjeljsku poruku mira i prastanja, insistirajuci da se zastite zivoti i imovina svih zitelja Balkana, bez obzira na narodnost i veroispovest.

Navodeci da na ovim prostorima nemiri i stradanja ne prestaju, vec se sire i da je za to osnovni uzrok narastanje albanskog terorizma, u apelu se istice da je jasno da se tu ne radi o borbi za ljudska prava, "vec je na delu borba za teritorije i menjanje medjunarodno priznatih granica i to putem terorizma i etnickog ciscenja nealbanskog stanovnistva".

Zbog toga albanski ekstremisti ne zele da se sukobi okoncaju i nadje mirno resenje svih problema, vec da se ratni pozar i dalje siri, navodi se u apelu.

Nebojsa Covic u Ujedinjenim Nacijama

PODRSKA JUGOSLOVENSKOM PROGRAMU ZA KOSMET

Njujork, 18. septembra (Tanjug)

Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija i generalni sekretar UN Kofi Anan dali su punu podrsku programu jugoslovenske vlade za resavanje krize na Kosovu.

Potpredsednik Vlade Srbije Nebojsa Covic, koji je predvodio jugoslovensku delegaciju, sastao se sa generalnim sekretarom UN Kofijem Ananom a potom je govorio na sednici Saveta bezbednosti koja je odrzana kasno u ponedeljak po jugoslovenskom vremenu. Sednici je prisustvovao i specijalni predstavnik generalnog sekretara UN na Kosovu, sef Unmika Hans Hekerup. Zbog situacije u Njujorku nakon teroristickih napada, sednica Saveta bezbednosti UN odrzana je pod strogim merama bezbednosti. Sednica je bila zatvorena za javnost.

U izjavi za medije nakon sednice koja je trajala vise od tri casa, predsedavajuci Saveta, francuski ambasador Zan David Levit ocenio je da ce predstojeci izbori na Kosovu u SRJ, zakazani za 17. novembar, biti vazan korak u implementaciji mandata Unmika, te da ce oni pojacati demokratske procese u pokrajini. Clanice Saveta bezbednosti pozdravile su podrsku koju je Beograd ponudio za registrovanje predstavnika srpske manjine na Kosovu, te ukazale na vaznost ucestvovanja svih etnickih zajednica na izborima. Povratak izbeglica i raseljenih lica i njihovo ucesce na izborima trebalo bi da ohrabri, pa bi svi zainteresovani trebalo da preduzmu sve potrebne mere u tom pravcu. U izjavi predsedavajuceg Saveta bezbednosti se posebno istice da ucesce kosovskih Srba na izborima treba da omoguci najsire predstavljanje njihovih stavova u politickom zivotu pokrajine.

Savet bezbednosti takodje uzima u obzir potrebu unapredjenja bezbednosti i primene prava na Kosovu, dodao je francuski ambasador.

U tom smislu, clanovi Saveta su pozdravili uvodjenje zakonskih akata protiv suzbijanja organizovanog kriminala, ilegalnog posedovanja oruzja kao i terorizma, te pojacane napore Kfora da striktno kontrolise granicu. Savet bezbednosti je ponovio poziv svim lokalnim liderima na Kosovu da se odreknu nasilja, osude ekstremizam, promovisu stabilnost i bezbednost, te medjuetnicko pomirenje, kao i da u potpunosti podrze i sprovedu Rezoluciju 1244.

Jugoslavija je pokrenula novu inicijativu u Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija za resavanje problema Kosmeta i vec na prvom koraku dobila jaku podrsku svih clanova Saveta, ukljucujuci, sto je izuzetno vazno, i pet stalnih clanica - SAD, Veliku Britaniju, Francusku, Rusiju i Kinu.

Ta podrška je dobijena posle nacasnjeg izlaganja predsednika Koordinacionog centra Savezne vlade i vlade Srbije Nebojse Covica, koji je clanovima Saveta predstavio Program za resavanje problema Kosmeta u kome se daju i predlozi buducih mera i aktivnosti za fazno resavanje tog problema.

Neposredno posle zavrsetka nacasnje sednice Saveta bezbednosti, Covic je izjavio da je sustina jugoslovenskog koncepta u procesu resavanja kosmetskog problema u institucionalizaciji saradnje jugoslovenskih vlasti sa UNMIK-om u odredjenim oblastima, sa jedne strane i, isto tako, institucionalizacija saradnje tih vlasti sa Srbima i ostalim nealbanskim stanovnistvom u juznoj srpskoj pokrajini.

Na taj nacin, rekao je Covic, stvorio bi se odgovarajuci prelazni period, period provere, u kome bi se videlo kako ce administracija, koja ce biti albanska nakon izbora, funkcionisati i da li ona ima stepen zrelosti da zastiti manjine na Kosovu i Metohiji ili ce nastaviti sa etnickim ciscenjem.

"Nama se cini da ce se to bas tako dogadjati i zato je neophodno da Srbi i ostali nealbanci na Kosovu i Metohiji kroz institucionalizaciju saradnje sa SR Jugoslavijom i njenim institucijama u okviru Rezolucije 1244 i ustavnog okvira i bez paralelnih institucija dobiju dovoljan stepen sigurnosti i poverenja.

Tek posle toga mozemo da govorimo o odluci vezanoj za izbore", rekao je Covic.

On je rekao da je prijatno iznenadjen potpunim razumevanjem ambasadora zemalja clanica Saveta bezbednosti i njihovom velikom podrskom.

Covic je podsetio da je na nacasnjem sastanku sef UNMIK-a Hans Hekerup izlagao i komentarisao stanje na Kosovu i Metohiji.

"Pozdravljamo njegovu spremnost za saradnju i institucionalizaciju saradnje", rekao je Covic.

Prema njegovim recima, na sastanku Saveta bezbednosti jasno je receno i dogovoreno da nema kompromisa sa albanskim ekstremizmom i terorizmom u procesu povratka i normalizacije zivota svih nealbancima, na celu sa srpskom nacionalnom zajednicom, kao sto nema ni govora o bilo kakvoj nezavisnosti Kosova i Metohije.

Odgovarajuci na pitanje novinara o sansama za izlazak Srba na novembarske izbore, Covic je rekao da to zavisi od ispunjavanja odredjenih uslova.

"Nisam siguran, ako se ne ispuni institucionalizacija i ako se kroz to ne daju jasne i precizne garancije Srbima i ostalim nealbancima, da ce oni izaci na izbore. Jer, plasim se da posle 17. novembra ulazimo u veoma tezak i kritican period", rekao je Covic.

"Dosta je bilo arogancije, dosta je bilo isklucivosti, dosta je bilo razmisljanja, nemamo mi sta da pitamo Beograd oko Kosova i Metohije". Takvi pristupi su nazadni", rekao je Covic, dodajuci da je jedino sto vidi "kao mogucu prepreku to da se neko uplasi vecinskih Albanaca i od nasilja njihovih ekstremistickih grupa".

Hans Hakerup potpisao Pravilnik o izvršnim organima Kosova

SAMOUprAVA POSLE IZBORA

Pristina, 15. septembra (Beta) Sef UNMIK-a Hans Hakerup potpisao je Pravilnik o izvršnim strukturama privremene samouprave Kosova, koje ce biti formirane nakon opstih izbora zakazanih za 17. novembar. Hakerup je, istovremeno, od clanova Privremenog administrativnog veca Kosova zatražio da taj nacrt odobre do kraja sedmice, saopstio je danas UNMIK.

Buduce izvrsne strukture Kosova bice formirane prema odredbama Ustavnog okvira za privremenu samoupravu Kosova, donetog 15. maja nakon dugotrajnih pregovora predstavnika medjunarodne zajednice sa liderima lokalnih albanskih politickih partija.

Hakerup je nacrt resenja o organizaciji buducih izvršnih organa predstavio clanovima Privremenog administrativnog veca Kosova, naglasavajuci da ce najtezi zadatak predstavljati prestrukturisanje postojećih 20 odeljenja koja funkcionisu pri PAVK-u u devet ministarstava.

"Ovaj pravilnik ce jasnije odrediti nacin funkcionisanja infrastrukture i izgled samoupravnih struktura, i podrobnije opisati i nadležnosti koje ostaju sefu UNMIK-a, a regulise se i nacin funkcionisanja drugih organizacija koje ce delovati u sklopu samoupravnih struktura" izjavila je portparol UNMIK-a Suzan Manuel.

Kako se navodi u saopštenju UNMIK-a, ocuvanje javnog reda i mira, medjunarodni odnosi, postavljanje sudija i poreska politika ce i nakon novembarskih izbora ostati u nadležnosti sefa UNMIK-a.

"Vecina ostalih nadležnosti ce biti prebacena u nadležnost buduce privremene samouprave, odnosno skupstine koja ce biti formirana posle izbora", saopstio je UNMIK, naglasavajuci da ce buducu vladu Kosova ciniti premijer i devet ministara.

Predvidjeno je formiranje ministarstava finansija, trgovine, kulture i sporta, obrazovanja, nauke i tehnologije, rada i socijalnih pitanja, zastite covekove sredine i zdravlja, transporta i komunikacija, javnih sluzbi i poljoprivrede.

Prema odredbama definisanim u Ustavnom okviru, najmanje jedan od devet ministara ce biti Srbin, a jos jedan ce biti iz redova ostalih manjinskih naroda na Kosovu, saopstio je UNMIK.

Princeza Katarina u Bujanovcu

POKLONI DOMU ZDRAVLJA I RASELJENIMA

Bujanovac, 14. septembra Njeno kraljevsko visocanstvo princeza Katarina Karadjoredjvic, danas po podne, posetila je i Bujanovac. U Domu zdravlja u pratnji Njegovog preosvestenstva episkopa vranjskog Pahomija i direktora Zdravstvenog centra u Vranju Cedomira Stanimirovica, saveznog poslanika, princeza Katarina predala je poklone direktoru ove ustanove dr Srdjanu Tomicu.

Obracajuci se Njenom visocanstvu, dr Tomic je izrazio veliko zadovoljstvo ovom posetom.

- Princeza Katarina nije dosla samo da nam uruci humanitarnu pomoc, vec i da nam otvori put, jer je poznato da su se odavde put Beograda i Belog dvora kretali karavani dobrog meda, crnog grozdja drenovice i opet ce ici. Zahvaljujuci radu Koordinacionog tela i njegovim odlukama iz nasih vinograda ove jeseni umesto krvi, kako su mnogi to ocekivali, ponovo ce poteci dobro vino - istakao je Tomic, upucujuci zahvalnost Nebojsi Covicu.

On je princezi Katarini urucio poklon, sliku "Andjeo dobosar", a princu Aleksandru uz veliki pozdrav i knjigu "Budjenje usnulog".

Zahvalivsi na poklonima, princeza Katrina je prisutnima prenela pozdrave supruge-prestolonaslednika Aleksandra i rekla:

- Ovde, na krajnjem jugu Srbije, vi ste u najtezim vremenima pokazali sta je hrabrost i odanost narodu i drzavi. Ponosna sam sto ste imali snage da pokadjete celom svetu kako se treba boriti na nacin koji je prihvatljiv za ceo demokratski svet.

Kasno po podne princeza Katarina je posetila raseljena lica smestena u objektu "Ciglana" i urucila im prigodne poklone.

Do subote u Srbiji, Crnoj Gori i na Kosovu i Metohiji

REGISTROVANA 151 HILJADA GRADJANA

Kosovska Mitrovica, 17. septembra Na Kosmetu, kao i na podrucju centralne Srbije i u Crnoj Gori, registrovano je do subote, kako saznajemo od Olivera Ivanovica, lidera mitrovickih Srba, vise od 151 hiljada punoletnih gradjana.

Ivanovic je istakao da je registracija u toku i da se ocekuje registracija jos desetak hiljada Srba. On je, takodje, naveo da popisni rezultati predstavljaju i povratak prognanih sa Kosova i Metohije, makar kroz biracke spiskove.

Ivanovic smatra da popisni rezultati ruse tvrdnje albanskih separatista da na Kosovu, do bombardovanja NATO, nije bilo

osam odsto Srba. Naprotiv, kazao je Ivanovic, ucesce Srba, po sadasnijim izbornim rezultatima, dokazuje da je 70 odsto Albanaca, a 30 odsto otpada na Srbe, Crnogorce, muslimane, Rome, Gorance i ostale.

U medjuvremenu, interesovanje zitelja za registraciju u srpskoj enklavi Strpcu, podno Sar-planine, poslednjih dana je povecano.

Srbi, koji su do pre nedelju dana bojkotovali popis, sada se za registraciju, u reziji OEBS-a, masovno odazivaju.

Medju povratnicima u Osojanu

PRVE LASTE SVILE GNEZDA

- Kad smo mi, prvi povratnici, stigli u Osojane 13. avgusta, sve je bilo sablasno. Nase kuce - porusene i izgorele. Sve u korov zaraslo. Ni ptice da se oglase. Po zemlji zmiye i gusteri gamizu. Samo je nebo metohijsko bilo lepo kao nekad, a u daljini se plavile Prokletije, planina naseg detinjstva. Ovako govori Ljubisav Popovic, domacin iz Osojana, cija je kuca prva u selu obnovljena.

Kad je 14. septembra grupa novinara, u organizaciji UNHCR, dosla u Osojane, na ulazu u selo docekao ih je kontrolni punkt Kfora. Vojnici iz spanskog kontingenta obavili su detaljan pregled pridoslica, ali su bili ljubazni. "I prema nama povratnicima Spanci su ljubazni", kaze Djordje Djuric, koji je sa bratom

stigao "u prethodnici" povratnika u Osojane. Jednu porodicnu kucu Djuridji su stavili pod krov, a na drugoj rade. "Brat i ja", veli Djordje, "imamo po petoro celjadi u porodicama, a i roditelji su nam, Bogu hvala, zivi. Da Bog da da se ovo ovde oposli do zime, pa da nam porodice do zime dodju da zivimo zajedno".

Sakupimo mobu, pa kucu po kucu obnavljamo

- A, vidite, stigli smo 13. avgusta. Docekalo nas je 13 satora u koje smo smesteni. Neko je, moze biti, znao da je u srpskoj tradiciji broj 13 baksuzan. No, dodje sutradan mitropolit Amfilohije Radovic sa svestenicima da osvesta nase pregnuce. Na taj dan je bio svetac, praznik posvecen Svetim Makavejima. Uzesmo ga za novu krsnu slavu Osojana. Neka Bog i nasi zastitnici Sveti Makaveji odagnaju zle sile i neka nam pomognu - rece i prekrsti se Ljubisav Popovic. U njegovoj kuci je zajednicka kuhinja za oko 80 prvih povratnika. Tu su i dva dugacka stola sa klupama, pod tremom. To je zajednicka trpezarija.

U nevelikoj kuhinji jedan sporet na drva. Na prozoru - folija od najlona.

Stanimirka Repanovic posluje oko sporeta. Ovi iz UNMIK-a, veli, dali im dva lonca - jedan veci za muskarce i manji, za zene. "Oni, moze biti, misle da smo mi kao Siptari", kaze Stanimirka. Za rucak je zgotovljen kupus.

Bez mesa, naravno.

"Ukusno kuvaju nase zene!", pohvali "dezurne" u kuhinji Sreten Djuric. On i Vukoje Ostojic kusaju kupus i beli luk.

"Treba biti zdrav i imati snage da se radi na gradnji kuca. Lako je Sretenu, on je kucu stavio pod krov, a ja jedva iz temelja izasao", vajka se Vukoje Ostojic.

Od osamdeset povratnika, njih cetrdeset je radno sposobno. Radi se onako kako su Srbi navikli da rade.

Sakupi se moba, kad su veci poslovi. A radi se i po manjim grupama... Ljubisav Popovic kaze da je njegova grupa od pet ljudi pet krovova podigla.

Nevolja je sto se nije dobilo dovoljno gradjevinskog materijala. UNHCR i UNMIK obecavaju da ce materijal za struju, vrata, prozori i ostalo stici... Medju povratnicima je i pet nastavnika iz Osojanske osnovne skole "Sveti Sava". To su Stanoje Ostojic, Vlastimir Vukovic, Nesa Djuric, Zoran Vukovic i Radoje Kovacevic. Trude se, kako kaze Miljan Djuric, najstariji medju povratnicima, ovi prosvetari, ali su za gradnju kuca ipak potrebni majstori i mladi, snazni i vesti ljudi. Povratnike u Osojane posetio je 13. septembra Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosmet. Obecao je da ce, preko UNMIK-a, Srbija poslati 50 radnika da pomognu povratnicima. Samo tako ce do zime moci da se izgradi 50 kuca.

Nije se Srbija, kako kaze sedamdeset cetvorogodisnji Miljan Djuric, do sada pretrgla u pomoci. Dala za selo jedan telefon. I to je sve.

Drzava, kao drzava - nije bas brza. To je razumljivo. Ono, sto je povratnike u Osojane zbolelo jeste cinjenica da se za mesec dana nije pojavio ni Jugoslovenski, niti Medjunarodni crveni krst.

Posle povratka

"Najvise nam je pomogla Patrijarsija. Monasi iz Patrijarsije su nam jedini poslali sveze meso i ribu, i odecu", kaze Dusanka Repanovic.

A ta Dusanka je "prica za sebe". Medicinska je sestra, ovde, u Osojanu, pomaze ljudima i deli lekove, a u kuhinji posluje sa ostalim zenama. U izbeglistvu je pocela da pise stihove, od bola i tuge. Objavila je zbirku pesama "Do povratka".

Napisala je, izmedju ostalih, i stihove: "Osojane i okolna sela/sva su srpska i sva izgorela". Sada pise novu zbirku "Posle povratka". U njima se pojavila nada... "Nadam se Osojane moje/ da ce se kuce tvoje/ spaljene i porusene opet izgraditi/ i da ce u njima Srbi slave slaviti/ svadbe praviti i decu radjati". Nova zbirka pesama Dusanke Repanovic zvace se "Vratile se prve laste".

Najmladji, medju prvim "lastama povratnicima", zove se Mihajlo Gasic i ima samo tri godine. Miljenik je povratnika, a spanski vojnici ga prosto obozavaju. Kako se mali Mihajlo i Spanci sporazumevaju, sam Bog sveti zna. Tek pricaju i smeju se... Donose Spanci Mihajlu igracke i slatkise.

"Razmazili ga nacisto", vajka se Mihajlova majka Manja. Tata Nebojsa s ponosom gleda na sina.

Ne moze se ovde zivot obnoviti, dok se deca ne vrate. Jok, jok! Tako govori Cveta Repanovic, kojoj je sedmoro dece ostalo u Srbiji.. Za povratak dece je nuzno, da se skola potpuno obnovi i osposobi za nastavu...

Valjace da KFOR, kako rece Djordje Djuric, ocisti njive od mina da ljudi njive mogu da uzoru, da useve poseju. I jos, u Osojanu je postojala mala tekstilna fabrika, koja je zaposljavala 120 radnika. Za tu fabriku u 25 porodica se, kod kuce, izradjivao materijal. I to bi trebalo da se obnovi. Ljudi moraju da rade da bi imali od cega da zive...

- Mi, u Gorazdevcu, znamo kako je to kad cekas da se neko smiluje i da ti donese pomoc. Evo, iz te Gorazdevacke enklave, a bolje reci srpskog geta, dosli smo moj drugar Milisav Dakic i ja da pomognemo.

Radimo elektricarske poslove i postavljamo niskonaponsku mrezu. Vec dve nedelje smo ovde - kaze Miljko Milovanovic.

A povratnicima u Osojanu dosli su da pomognu i Srbi koji zive u pomenutom Gorazdevcu, ali i oni iz Crkoleza, Suvog Grla, pa cak i iz Velike Hoce. Vele, njima je stalo da se Srbi u Metohiju vrate. Neka se ne obnovi samo Osojane, vec i ostala sela u Osojanskoj dolini. Neka tako bude.

U Osojanu je nekoliko dana bilo zahladnelo, a nevolju je graditeljima donela kisa. U petak, 14. septembra, sijalo je sunce. Starina Miljan Djuric pogleda u nebo i rece: "Pomozi Boze, pomoz Srbijo!"

Stana Ristic

U posetu Zubinom Potoku

MESTO IZ KOGA SE NIKO NIJE ISELIO

Zubin Potok, septembra Dok je vojnik Kfora, iskapljajući limenku "sprajta", završavao smenu, pred njegovim dzipom zaustavio se dvanaestogodišnji Stefan Djurovic. Prekornog pogleda i ne skrivajući prezir, glasno je komentarisao kako su od dolaska stranih trupa na Kosovo Srbima "krenula kola nizbrdo". U Zubinom Potoku, nastavio je, narod jedino tolerise ruske vojnike. Svi ostali mogu se slobodno nazvati neprijateljima broj jedan. "Kforovci" su, dodao je, bahati i uz njihovo prisustvo covek preko noci naucili da trpi.

A pregrmeli su Zubopotocani dosta toga. Ovo naselje je "slepo crevo" severnog Kosmeta. Potpuno je odseceno od sveta i od najblize Kosovske Mitrovice. Naseljeno je Srbima, a u okolini postoji samo jedno albansko selo - Cabra koje je od pocetka sukoba okrenuto juznoj Mitrovici. I da bi stigli do srpskog dela Mitrovice, od koje ih deli dvadesetak kilometara, tamosnji Srbi moraju najpre da izađu sa Kosova i preko Novog Pazara do odredista putuju vise od dva sata. Postoji i kraci put, manje poznata precica, koju bi (uz oruzje) mogli da prevale samo oni smeliji.

Put uz Gazivode

Put od jugoslovenske prestonice do punkta Kfora u mestu Brus traje oko pet sati, a odatle do Zubinog Potoka jos oko cetdeset minuta. Ova deonica, ako se izuzme zadržavanje na punktu (provere i prebrojavanja putnika), mozda je i najljepši deo puta. Jezero Gazivode, kilometrima dugacko, kao i zemljana brana, jedna od najvećih u Evropi, zaustavljaju dah. Ovakvu lepotu, ubedjeni su zitelji Zubinog Potoka, svet, pa ni njihovi vojnici nikada nisu ni videli.

Negde oko podne, preciznije, u vreme kada su samoubilacki avioni rusili američke simbole moci, Zubin Potok spremao se za slavlje. Povodom otvaranja stanice za mobilnu telefoniju i poklona koje im je pripremila kompanija "Braca Karic", celo naselje bilo je na nogama. Gosti ne dolaze cesto u ove krajeve, a i posle vise godina konacno ce proraditi i telefonske veze sa svetom.

- Imamo modernu centralu sa hiljadu brojeva, medjutim nikada nije ukljucena. Zubin Potok ima 10 hiljada stanovnika i ovo nam mnogo znaci kaze Slavisa Ristic, predsednik Opstine, i dodaje da se od pocetka sukoba iz ovog mesta niko nije iselio. Dobili su samo 200 izbeglica iz drugih delova Kosova.

Imaju tri osnovne i jednu srednju tehnicku skolu, kao i dva razreda gimnazije. Medjutim, uskoro bi, sudeci po najavama, ovde trebalo da se preseli i Filoloski fakultet Pristinskog univerziteta. To je pitanje o kome Zubopotocani vrlo rado pricaju.

Univerzitet vratiti Kosovu

- U toku je gradnja studentskog doma sa oko 120 mesta. Opstina je jednu nedovršenu stambenu zgradu poklonila u te svrhe i vec na prolece trebalo bi da bude završena - dodaje Ristic.

Ako postoji, Pristinski univerzitet mora da bude smesten na Kosovu, slozni su nasi sagovornici. Jedini razlog na koji se pozivaju oni koji zele da ga zadrže van granica ove pokrajine, a to je navodno nedovoljna bezbednost, potpuno je, kazu, neopravdan.

- Ako je bezbedno nama i nasoj deci, bezbedno je svima - dodaje Ratomir Bozovic, direktor Katastarske sluzbe. Njegova firma smestena je u istoj zgradi u kojoj borave Unmik i Kfor, pa se, kaze, usudjuje da prokomentarisuje i ovaj deo zivota Zubinog Potoka. Na pitanje "kako je saradivati i ziveti u istom komsiluku" Bozovic kaze - "sa njima samo po savesti". Ne moze se boraviti u Zubinom Potoku i izbeci utisku koliko je ovaj narod ogorcen njihovim prisustvom.

- Dosli su sa svih strana. Prepoznali su medju njima neke ljude odavde, koji su ranije radili u inostranstvu, cak i svoje podredjene.

Kazu da se medju vojnicima nasao i Rumun koji je svojevremeno kod jednog Zubopotocanina "preko granice" radio kao fizikalac i tapetar. Nudio je Rumun i novac za cutanje, medjutim, zakljucio je Srbin, nije to stvar koja se lako zaboravlja.

"Kforovci" olabavili

A ni stanovnici ovog mesta ne zaboravljaju cesto situacije u kojima se nadju oci u oci sa surovim i nadobudnim "kforovcima". Posto je u toku registracija malo su kazu, "olabavili", ali doskoro se desavalo da usred dana u precniku od dva kilometra obave raciju kakva se vidja samo na filmovima. Demonstracija moci nad obicnim svetom, mogla bi se nazvati usiljenost i zelja vojnika da pokazu koliko su "jaki".

- Mi imamo svoj mir, a gde je njihov pita jedan Kolasinac (tako se nazivaju medjusobno stanovnici Zubinog Potoka), misleci na manastir Duboki potok kojim se ponose. Jeromonah Romilo, staresina Dubokog potoka, stigao je ovde sa bratstvom proslave godine, posto je njihov manastir Zociste kod Orahovca potpuno unisten. Krenula je i obnova Dubokog potoka, a predstavnici Kompanije "Braca Karic" su im urucili i pomoc u crepu koji ce biti iskoriscen za pokrivanje

konaka.

- Ima ovde sta da se vidi. Iako smo izolovani i mnogi nas zaobilaze, ovo je pitom kraj birao je reci jedan mladac opisujuci rodno mesto. Znae, dodao je, nasa opstina se samo zvanično zove Zubin Potok, a mi smo u stvari ponosni gradjani Starog Kolasina. Starog ili Ibarskog, moze i jedno i drugo, dodao je.

Jelica Antelj

Bota zatražio više pažnje za Srbe na Kosovu i Metohiji

O NORMALNOM ŽIVOTU NE MOŽE SE GOVORITI

BEC 13. Sep 2001 (Beta) - Predsedavajući Stalnog saveta Oebsa Liviju Bota apelovao je na međunarodnu zajednicu da vecu pažnjuposveti problemima Srba na Kosovu i Metohiji.

"Zaista je vreme da međunarodna zajednica pokaze da više pažnje obraca pitanjima koji su od sustinske važnosti za kosovske Srbe nego što je to činila u prošlosti", naveo je Bota u izjavi povodom prekjučerasnjeg izlaganja potpredsednika Vlade Srbije i sefa Koordinacionog centra za Kosmet Nebojse Covica pred članicama Oebsa.

On je ocenio da je "istina da sve dok su nealbanske zajednice na Kosovu pod vojnom zaštitom međunarodne zajednice ne možemo govoriti o normalnom životu u pokrajini". Bota je ukazao da je potrebna "dobra volja svih strana u vezi sa pitanjem nestalih i ilegalno pritvorenih lica", kao i unapredjenje bezbednosne situacije. Na taj način bi se podstakao povratak raseljenih i izbeglih lica, što je neophodan uslov za normalan život na Kosovu, dodao je Bota. Funkcioner Oebsa je pozvao Srbe s Kosova da se registruju i glasaju na predstojećim izborima u južnoj srpskoj pokrajini. Bota je ocenio da je "potrebno više uraditi kako bi se osiguralo ucesce na izborima i izrazio zelju da se "glavne političke partije registruju i izadju na biralista".

Pohvala Covicu

"Nadamo se da ćete ih i vi ohrabriti da to učine", kazao je Bota povodom obraćanja Covica članicama Oebsa. Bota je pohvalio "vlasti u Beogradu za posvećenost procesu reformi" i ukazao na značaj "ličnih napora Covica u pronalazenju političkog rešenja na jugu Srbije" i na Kosmetu.

TO JE VAS PROBLEM

"Da li će Kosovo imati armiju, kakva će ona biti, ne zavisi od mene kao zapovednika, nego od vlade i parlamenta Kosova, koji će to rešiti sa međunarodnom zajednicom", kaže komandant Kosovskog zaštitnog korpusa Desetak srpskih novinara 7. septembra u Pristini imalo je priliku da sretno generala Agima Cekua, komandanta Kosovskog zaštitnog korpusa. General je došao u besprekorno ispeglanoj uniformi s tek prisive-nim obeležjima KZK-u pozdravio novinare recima: "Drago mi je što smo se susreli.

Retko se susrećem sa novinarima iz Srbije. Ne da nisam želeo, ali..." Da se ne bi gubilo vreme u prevodjenju, novinari su tražili da general Ceku govori srpski, na šta on nije pristao, ali nadjen je kompromis; general je pristao da govori hrvatskim jezikom.

Po misljenju generala Agima Cekua, KZK, za koji se godišnje odvaja oko 20 miliona nemackih maraka, državna je institucija formirana na apel međunarodne zajednice.

- Želja svih Albanaca je da Kosovo bude nezavisno. Da li će ono imati armiju, kakva će biti, ovisice ne o meni kao zapovjedniku, nego o vladi i parlamentu Kosova koji će to riješiti sa međunarodnom zajednicom.

Nameru specijalnog izaslanika generalnog sekretara UN na Kosovu i Metohiji Hansa Hakerupa koji je najavio osnivanje srpske jedinice u KZK koja bi mogla da ima i svoja obeležja general Ceku je ovako prokomentarisao:

- Ne znam na šta je Hakerup mislio, ali ne radi se o paralelnom Kosovskom zaštitnom korpusu sastavljenom samo od Srba.

Po sopstvenom uverenju, general Ceku ne vidi razloga što ne bi bio komandant i te jedinice. General Ceku potvrdio je da je Internacionalna organizacija za migraciju nadležna za trening pripadnika Kosovskog zaštitnog korpusa.

Ako je KZK samo civilna organizacija za reagovanje u vanrednim situacijama, zašto je organizovana kao vojna organizacija i zašto pripadnici uvezbavaju borilačke vestine?

- Nije mi poznato da su naše jedinice to trenirale.

Novinar je morao reci da je na obali Gracanickog jezera sve svojim ocima video, da bi general Ceku dao nešto suvisliji odgovor.

- Mi imamo i jedinice za brzo reagovanje, traganje i spasavanje. Takav posao iziskuje velike psihofizičke sposobnosti i možda je to o čemu govorite dio fizičkog treninga.

Jedino što KZK nedostaje da bi bio prava mala vojna organizacija nije naoružanje, već obavestajna služba. Na pitanje da li KZK ima obavestajnu službu, general Ceku je odgovorio:

- Ne. U stvari, imamo obavestajnu koja prati stanje na terenu, ali obavestajne kao službe, nemamo.

General Ceku spokojno je dočekao i pitanje da li ga brine mogućnost da Haski tribunal podigne optužnicu protiv njega.

- Nikad nisam dobio nikakvu informaciju da se protiv mene vodi bilo kakva istraga. Potpuno sam miran i savjest mi je posve čista. Budući da ne mislim da sam počinio, zapovedio, niti znam za bilo kakav zločin, ne bih se ni predao.

Medjutim, general Ceku kaže da se dobrovoljno neće predati Haskom tribunalu, ali da "ako me neko hoće predati, neka me preda".

S još više strasti general Ceku je objasnio da ne bi podržao povratak jugoslovenskih snaga na Kosovo.

- Mi smo tu da gradimo demokratiju, stabilnost, sigurnost, mir na Kosovu. Kosovsko društvo ćemo izgraditi tako da neće trebati niko sa strane da dodje i da stiti bilo koga.

Ukoliko ne bi bio spreman da spreči dolazak Vojske Jugoslavije na Kosovo, general Ceku tvrdi da bi podneo ostavku na

mesto komandanta KZK, ali mogao se steci utisak da se ne bi sve na tome zavrсило.

- Ja bih dao uvijek ostavku kada mislim da vise nisam koristan i da ne mogu kontrolirati Kosovski zastitni korpus i da ne mogu obnasati svoju duznost shodno propisima, kao i kada bi neko dozvolio da se neko drugi toliko uplice.

Kako objasnjavate brojne sukobe albanske nacionalne zajednice na Balkanu kao i to da su pripadnici navodno rasformirane OVK ucesnici rata na jugu Srbije i u Makedoniji?

- Kao posledicu nepravedne politike koja je godinama vodjena protiv Albanaca. Sada medjunarodna zajednica sve zna ko s kim hoce, kome je sta pravilo, ko sta trazi. To onda treba samo pospremiti - na temelju demokratskih principa pa da zivimo normalno.

Da to nisu teznje za stvaranje velike Albanije?

- Ne. Mi definitivno ne tezimo ujedinjenju. Mi tezimo integraciji. Kosovo se zna koliko je i dovoljno nam je.

Srbi se mogu pouciti iskustvom iz Hrvatske. Ni tamo nisu hteli prihvatiti veliku Hrvatsku, a sad se vracaju u Hrvatsku. U Hrvatskoj se zivi normalno i vidi se da je bio u krivu onaj ko se nije vratio. Srbi trebaju poci od toga da je Kosovo njihova zemlja. Oni su tu rodjeni i imaju sva prava uzivati na Kosovu, ali moraju priznati cinjenicu da su 90 odsto zivlja na Kosovu Albanci.

Da li mislite da ce Srbi i ostali nealbanci zaista prihvatiti sve to?

- Ja bih im savjetovao.

A sta ako ne prihvate?

- To je njihov problem.

L. KUJUNDZIC

Taci i Haradinaj o izlasku Srba na izbore

INVESTICIJA U BUDUCNOST

Pristina - Albanski politicki lideri Hasim Taci i Ramus Haradinaj, ako je suditi po njihovim izjavama beogradskim novinarima, pozdravljaju masovan odziv Srba na registraciju i, uoci novembarskih izbora, porucuju da ce Kosovo biti demokratska i nezavisna drzava, u kojoj ce, kako tvrde, Srbima biti zagantovana sva prava.

"Kosovo nije samo albansko, ono pripada svim Kosovarima, i mi ne gradimo svoju buducnost na netoleranciji. Kosovo ce biti evropsko, demokratsko i nezavisno. Vazno je osigurati ostanak Srba na Kosovu, slobodu kretanja na celoj teritoriji, stvaranje uslova da se svi vrata i uklanjanje enklava", objasnio je Taci nedavno u Pristini. On je izrazio uverenje da ce posle novembarskih izbora "kosovski parlament formirati Odbor za saradnju sa Srbijom".

S druge strane, Haradinaj kategoricki odbacuje ideju o podeli Kosova na entitete i napominje da je za Srbe "izlazak na izbore najbolji nacin da izgrade svoju buducnost".

"Trazimo od Srba da investiraju u svoju buducnost na Kosovu. Ne bi trebalo da gledaju samo u Beograd, jer ih je on izdao nekoliko puta", precizirao je Haradinaj.

Haradinaj i Taci smatraju da na Kosovu nije bilo sistematskih zlocina nad Srbima i ne plase se zahteva iz Beograda da se protiv njih podigne optuznica za ratne zlocine. Taci, ipak, dopusta mogucnost da su "pojedinici pocinili neke zlocine". "Oslobodilacki rat je pokazao visoke demokratske vrednosti. Na Kosovu je pobedila demokratija, a nema nijedne zemlje na svetu koja moze da sudi demokratiji ili narodu koji je pobedio", rekao je Taci. Upitan da li bi kleknuo i poklonio se senima srpskih zrtava, Taci je odgovorio: "Ako pravosudje potvrdi da je na Kosovu bilo zlocina, ja sam spreman da to uradim". (FoNet)

Sve bolja saradnja Kfora i VJ

UKIDA SE I VAZDUSNA ZONA

PRISTINA 16. Sep 2001 (FoNet) - Najvisi funkcioneri Kfora, sudeci po nedavnim izjavama u Pristini grupi novinara iz Beograda, sve uspesnije saradjuju s Vojskom Jugoslavije i potvrđuju dalju "relaksaciju" u primeni Vojno-tehnickog sporazuma. Tako je komandant Kfora general Torsten Skijaker porucio da ce, u saradnji s VJ, tokom jeseni biti redukovana vazdusna zona bezbednosti.

"Komandant Kfora nece koristiti svoje pravo da opozove sporazum, ukoliko se obe strane budu pridrzavale odredbi sporazuma, kao do sada", rekao je general Luc.

General Skijaker je izrazio neslaganje sa ocenama da Kfor nije u potpunosti ispunio obavezu u vezi s razoruzanjem "OVK", mada je napomenuo dodao da su medjunarodne snage u tom slucaju "morale da naprave kompromis".

VELIKA HOCA VISE OD 20 DANA BEZ ELEKTRICNE ENERGIJE

ZA STRUJU PO 40 MARAKA MESECNO

Veci deo Velike Hoce vise od 20 dana je u mraku, a u manjem delu ovog sela, kao i u Orahovcu, mesec i po dana na snazi su restrikcije.

Ipak, ni posle prekljucerasnjeg sastanka sa pretstavnicima TST (Technical Support Team) - Tehnicke sluzbe KFOR, Srbi iz ove dve najzapadnije i najizolovanije srpske enklave na Kosmetu nisu uspeli da dobiju odgovor kada ce im zasvetleti sijalice.

- Predstavnicima KFOR su nas obavestili da su odrzali sastanak sa celnim ljudima Elektrokosova i da su ovi opravku trafo-stanice uslovili placanjem mesecnog pausala koji bi po porodici iznosio 40 maraka. Mada nam nije postavljen rok za

odgovor, mi smo ovaj predlog odbili jer je placanje struje za nas u ovom trenutku potpuno neprihvatljivo - kaze Jovan Djuricic, sef mesne kancelarije UNMIK za Veliku Hocu i srpski deo Orahovca i dodaje da je to uslovljavanje unelo dodatno uznemirenje kod Srba.

- Ovo je samo jos jedan albanski signal preostalom srpskom zivlju da se odseli. Prosto je neverovatno ocekivati da struju placamo u situaciji kada od oko sedamsto preostalih Srba u Velikoj Hodzi vise od 70 odsto nema apsolutno nikakva primanja i iskljucivo zavisi od humanitarne pomoci - isticice Djuricic.

Pretstavnik Srba u UNMIK napominje da je iznenadjuce sto je ovaj predlog dosao samo nekoliko dana posto su iz KFOR, UNMIK i nekoliko humanitarnih organizacija stigla obećanja da ce oni finansirati popravku izgorele trafo-stanice. Akutni problem sa nestasicama elektricne energije u Velikoj Hoci i Orahovcu nastao je 24. avgusta posle udara groma u jednu od ukupno dve trafo-stanice u selu. Od tada uglavnom svetle sijalice po onim kucama koje su snabdevene agregatima. Ali, tih agregata je jako malo tako da je vec posle prvih nekoliko dana doslo do nestasice hleba, posto lokalna pekara - dar vlade Srbije, nije snabdevena agregatom. S druge strane, vecina mestana je bila prinudjena da pobaca meso iz zamrzivaca.

- I velika Hoca i srpski deo Orahovca probleme sa strujom imaju poslednje dve godine, ali do sada je struja nestajala najcesce zato sto su Albanci iz vatrenog oruzja pogadjali zice elektroprenosnika - objasnjava Jovan Djuricic.

Dj. Barovic

KAKO SAM UDAR NA AMERIKU DOZIVEO U SRBIJI

Dzeremi Sejhil

Beograd - Jedanaesti septembar je bio zalostan dan za moju porodicu i pre nego sto se prvi avion obrusio na "Tonjer 1" Svetskog trgovinskog centra tog jutra. Sahranjivali smo strica moje zene koji je upravo izgubio tesku bitku sa rakom. Dok smo sedeli u dnevnoj sobi njegove kuce, moj mobilni telefon je zazvonio.

"Jesi li cuo sta se desilo?" - upitala me je koleginica. Stajao sam nemo dok mi je ona saopstavala prve detalje o onome sto se desilo preko Atlantika u mojoj zemlji. Moram da priznam da sam bio duboko sokiran i prestravljen, ali i nervozan zbog toga sto nisam znao kako cu podeliti to sto se dogodilo sa drugima na sahrani, iz nekoliko razloga.

Jedan od razloga je bio taj sto su svi duboko zalili Kokanovu smrt. Drugi, da su svi u toj sobi osetili strah i uzas americkih bombi 78 dana 1999. godine. Malo je ljudi u Americi koji su tada saosecali sa njihovim bolom i javno osudili taj "kukavicki", "varvarski" i "sa predumisljajem" cin sproveden avionima-bombarderima koji su leteli 15 000 milja iznad njihove zemlje. Zasto bi oni sada i najmanje zalili za neduznim Amerikancima koji su izgubili zivote i cija zemlja sada oseca uzas koji izazivaju bombardovanje i teror?

Medjutim, kako sam polako saopstavao ljudima, reagovanje je za mene bilo pomalo neocekivano. Ljudi su mi izjavljivali saucesce. Pitali su da li je moja porodica u redu. Neki su mi ponudili da me odbace do mesta gde bih mogao da pratim preko satelita vesti iz Amerike. Bio sam u sobi punoj ljudi koji su zalili smrt voljene osobe, ljudi koje je vlada moje zemlje bombardovala i koji su sada pokusavali na svaki nacin da mi pomognu. Niko nijednog trenutka nije prokomentarisao da Amerika sada zanje ono sto je posejala, niko nije pokazaoznake radosti zbog ovih napada. Samo sazaljenje.

Razgovarajuci sa svojim tastom, shvatio sam da i pored uzasa i bola kroz koji su prolazili mnogi u Americi, to nece nimalo promeniti "patriotski" zar koji izaziva svaki teroristicki akt Amerike sirom sveta. Ono sto se juce dogodilo u Vasingtonu i Njujorku bice zapamceno kao uzasno delo zlih i ekstremnih individua, sto je i cinjenica. Ono sto je Amerika ucinila i nastavlja da cini ljudima u Iraku i Srbiji, bice zapamceno kao ispravna stvar zbog Slobe i Sadama.

Sat uzasa nastavlja da otkucava. Pitanje je samo kada i gde ce udariti ponovo. Kad je Si-En-En poceo da objavljuje "konkretne" dokaze da je "moguće" da ljudi "u bliskoj vezi" sa Bin Ladenom stoje iza ovih napada, eksperti su poceli da se skupljaju u studiju, od bivseg americkog sekretara odbrane Vilijema Koena, preko senatora Orina Heca do pisca Toma Klensija.

Ubrzo je i Henri Kisindzer bio na telefonskoj vezi. "Ovo je bio 'integrisani' napad koji zahteva 'integrisano' reagovanje", rekao je on Si-En-Enu. Posto ga je reporter upitao da razjasni sta je mislio, Kisindzer je objasnio da nije bitno ko stoji iza ovih napada vec da oni koji ih "podrzavaju i ohrabruju" svojom "propagandom" moraju da plate.

Nekoliko sati kasnije, bivsi drzavni sekretar Lorens Iglberger je na Si-En-Enu nastavio tamo gde je Kisindzer stao. "Ne znaci da treba udariti samo na one koji su direktno odgovorni, ovo je rat protiv terorizma. Neki od njih moraju biti ubijeni cak i ako nisu direktno umesani u ove napade. Avganistan i talibani moraju biti na udaru", rekao je on.

Tuzna stvarnost je sto ce vecina Amerikanaca, kad bombe budu pocete na padaju na bilo koju od zemalja za koju Vasington smatra da mora da plati za ove napade, istaci svoje zute zastave "patriotske" podrške. Neduzni civili koji budu umirali u plamenu americkih projektila bice zrtve koje to i zasluuju. Dzordz Bus ce osetiti svoju moc i obeleziti svoju stranicu istorije.

Zivoti Amerikanaca arapskog porekla ce se znatno pogorsati. Amerika, kako su i rekli mnogi naslovi dan posle, nikada nece biti ista. Niti ce to biti jedna ili vise drzava koje ce biti sledece mete terora iz Vasingtona. Tuzno je sto ce samo jedan od ovih napada biti osudjen preko Atlantika. Ostale ce, naravno, smatrati zasluzenim.

KOSOVO

SRBI NA "ALBANSKIM IZBORIMA"

Tatjana STANKOVIC (AIM)

KADA postoji jasan cilj, sve drugo je lakse. Pokazalo se to i na slucaju registracije raseljenih i prognanih sa Kosova koja je u organizaciji OEBS pocela 30.jula ove godine. Kako su proslogodisnje lokalne izbore na Kosovu Srbi bojkotovali, a 17. novembra na redu su izbori za skupstinu Kosova, OEBS je predvideo rok od 6 nedelja u kome je trebalo da Srbi i

drugi nealbanski civilj "ispravi" gresku, a 901 hiljada Albanaca koji su se prosle godine registrivali, potvrdi svoju registraciju. Uslov za registraciju je da lice bude starije od 18 godina na dan izbora i da je 1.januara 1998. godine bilo na teritoriji Kosova, i jos jedan od cetiri: da je rodjeno na Kosovu ,da mu je jedan roditelj rođen na Kosovu, da je zivelo vise od pet godina na teritoriji pokrajine, ili da je odatle proterano. Sve se to dokazuje jednim od 46 mogucih dokumenata: od licne karte i pasosa do racuna za struju ili telefon, stednih knjizica banka pa do ribolovackih dozvola.

Iako su u predizbornim obećanjima sve politicke partije okupljene oko DOS medju najvaznije zadatke isticale problem Kosova, ispostavilo se da je datum pocetka registracije docekao bez jedinstvenog stava o tome treba li Srbi da se registruju ili ne. Predsednik Saveznog komiteta za Kosovo Momcilo Trajkovic govorio je da je "to pokusaj medjunarodne zajednice da na prevaru privoli Srbe da ucestvuju na izborima, umesto da ispuni uslove koje je srpska strana postavila". Reakcija Srba sa Kosova bila je "necemo da glasamo za Tacija i Radu Trajkovic koja je izdajica Srba". "Ako ne idemo na izbore, a Srbi sa Kosova to nece ni po koju cenu, nema rezona ni da se biraci registruju" govorio je Marko Jaksic, podpredsednik DSS.

Pocetkom avgusta zvanicno je receno da drzava poziva Srbe sa Kosova da se odazovu registraciji uz naglasak da to ne znaci i izlazak na izbore. Polovinom avgusta, na sastanku 17 udruzenja interno raseljenih osoba sa Kosova i Metohije Sanda Raskovic-Ivic, komesar za izbeglice i Nebojsa Covic, koordinator novoformiranog jugoslovenskog Koordinacionog centra, cinilo se da su ubedili predstavnike udruzenja da podrze registraciju jer "zapadnjacima nije vazna istorija nego statistika i moramo im pokazati koliko nas ima i jasno im tako saopstiti da nismo digli ruke od Kosova, vec da polazemo pravo na posed". Drugim recima, komesar za izbeglice Srbije izrekla je tada glasno ono sto ce postati osnovni moto kasnijih obracanja najvisih drzavnih i crkvenih velikodostojnika-

"Ako se ne odazovete registraciji smatra se da nikada niste ni ziveli na Kosovu a to ce znaciti i gubitak svih vasih prava". Medjutim, samo dva dana nakon toga Udruzenje Srba sa Kosova "Kucni prag" iz Nisa ocenilo je apsolutno neprihvatljivim dalje sprovedenje registracije trazeci registraciju prognanih od 6.aprila 1941. i njihovih potomaka, i predlazuci novoosnovanom Savezu srpskih nevladinih organizacija da organizuje paralelne izbore za srbijansku skupstinu Kosova i Metohije 19.novembra.

Patrijarhov apel

Pokazalo se tako da na terenu pod firmama raznih udruzenja deluju lideri SPS i JUL sa Kosova koji dobro koriste ispoljene slabosti i susitnsko razmimolazenje u pogledu metoda resavanja kosovskog problema koji postoji medju clanicama DOS kako bi cinili sve da onemoguće registraciju, pod izgovorom, kako je objasnio Milan Ivanovic, potpredsednik IO Saveza srpskih nevladinih organizacija da se "vise od 70 odsto predstavnika 25 udruzenja raseljenih Srba sa Kosova izjasnilo protiv registracije". Onima iz bivseg rezima koji se protive registraciji, pridruzio se i DSS. Na burnoj sednici Koordinacionog centra za Kosmet krajem jula Zoran Andjelkovic, visoki funkcioner SPS, trazio je da se ne pristupi registraciji jer je registracija deo izborne procedure. Potpredsednik DSS Marko Jaksic slozio se sa takvim stavom rekavsi da "postuje stavove svoje stranke i svog predsednika" ali da on "kao i Srbi sa Kosova i Metohije ne zeli da prihvati tu registraciju koja se odnosi na izbore koje raspisiju OEBS". Takvim stavom DSS je ponovo doveo u nedoumicu raseljena lica sa Kosova koji svake veceri imaju priliku da gledaju Vojislava Kostunicu kako ih poziva da se registruju jer ce tako prestati da budu bezimni, moci ce da dokazu svoje prisustvo na Kosmetu, da ostvare prava vezana za pravno-imovinske sporove i sto je najznacajnije, zastite svoju imovinu, a potpredsednik njegove stranke to javno odbija. U Srbiji u kojoj se zvanicno procenjuje da ima oko 200 hiljada, dok je na Kosovu izmedju 60 i 80 hiljada, raseljenih lica nealbanske nacionalnosti, nedelju dana pre okoncanja registracije bilo je evidentirano tek 20 hiljada Srba od cega na Kosovu 4200, a u Crnoj Gori 134. Preokret je nastao tek kada su se raseljenima obratili patrijarh Pavle, mitropolit Amfilohije, i kada je episkop rasko- prizrenski Artemije sa svim stanovnicima Gracanice otisao da se registruje, kada su to ucinili Momcilo Trajkovic, lider SPOT i Oliver Ivanovic predsednik Srpskog nacionalnog veca za Kosovo i clan Koordinacionog centra za Kosovo. Nakon patrijarhovog poziva samo u jednom danu registrovano je vise od 4000 ljudi. Prema zvanicnim podacima OEBS, za mesec i po dana na teritoriji Srbije registrovalo se 65 hiljada lica, a na teritoriji Kosmeta 30 hiljada. I to u pet opstina, s tim sto vecih problema ima jedino u severnom delu Kosovske Mitrovice gde deluju mnogi od lidera srpskog nacionalnog korupsa. Po oceni sefa misije OEBS za Kosovo Dana Evertsa bila je prava steta prekinuti taj proces pa je stoga rok za registraciju produzen za jos dve nedelje, sve u nadi da ce na kraju registracije biti evidentirano 150 hiljada raseljenih Srba u Srbiji i oko 60 hiljada na Kosovu. Procene srpskih zvanicnika su drugacije.

"Na Kosvu bi trebalo da se registruje oko 140 hiljada nealbanskih stanovnika, u Srbiji izmedju 200 i 250 hiljada", kaze Natasa Mandic iz Komeserijata za izbeglice Srbije.

Uzimanje u pamet!

Godinama su davani razliciti iskazi o tome koliko ima izbeglih i prognanih Srba i ljudi drugih nacionalnosti sa Kosova i Metohije, a koliko u toj pokrajini ima Albanaca. Manipulisalo se brojevima, umanjivala jedna a uvecavala druga populacija. Prosle godine Albanci su se registrovali. Izmedju ostalog i zbog toga je bilo bitno pozvati Srbe sa Kosova da i oni to ucine. Oklevanje sa kojim je to uradjeno verovatno je bilo prouzrokovano jednim delom zeljom da se "ne radi po diktatu medjunarodne zajednice", mozda i namerom da se ako zatreba proizvoljna brojka o populaciji na Kosovu ponovo upotrebi, ali cini se i nerazumevanjem onoga sto se na Kosovu desava i sto ce se ubuduće desavati. Tek kada se shvatilo da ce podaci prikupljeni registracijom ubuduće predstavljati jedine validine podatke, svidjalo se to vlastima u Beogradu ili ne, na osnovu kojih ce se sve raditi, cak i u oblasti obrazovanja, zdravstva i humanitarne pomoci na primer, upucen je poziv Srbima da izadju na registraciju. "Vreme je" kako je rekao Nebojsa Covic, "da se Srbi uzmu u pamet i da se barem kada je rec o Kosvu i Metohiji svi ponasamo odgovorno".

Prvi ispit te odgovornosti polaze se veoma brzo. Drzava, naime, mora zauzeti stav u pogledu izlaska Srba na izbore. Najavljeno je da ce se taj stav znati do kraja ovog meseca uprkos velikoj polarizaciji u Srbiji. Oni malobrojniji za sada su

shvatili da samo izlaskom na izbore Srbi mogu ostvariti nekakv uticaj na zivot u pokrajini i da je jedino pitanje mogu li oni pod ravnopravnim uslovima uestvovati na njima ili ne. Drugi se i dalje cvrsto drze toga da ne treba izlaziti na "albanske izbore" vec da treba stvarati svoju vlast. Njihov kljucni argument je da sa 14 ili 16 mesta u skupstini koja broji 120 poslanika Srbi ne mogu zastiti svoje vitalne interese. Glas vladike Artemija koji upozorava da bojkot zvanicnih i stvaranje paralenih institucija na Kosovu nije moguc, jer na Kosovu nema strukture koja bi to tolerisala, kao sto je Milosevic tolerisao 10 godina Albance i da bi to vodilo samo potpunom odlasku Srba sa Kosova, za sada nailazi na nerazumevanje vecine koja zivi uljuljkana mitovima proslosti ili u viziji sopstevnih zelja. Preovladjuje je misljenje da su izbori 17.novembra samo prinudan nacin da se legalizuje postojece stanje na Kosovu. "Srbi bojkotom izbora ne dobijaju mnogo ali ne gube nista znacajno. Ali, neizlaskom na izbore pokazace da Srbi ne zele da verifikuju novu albansku zajednicu u kojoj bi oni bili puki dekor, a nezasticeni od diskriminatorskih odluka albanskih foruma ", ocena je Marka Jaksica. "Treba traziti normalna resenja uskladjena trenutnom stanju", upozorava medjutim Nebojsa Covic. "Bila bi velika greska ako Srbi ne prihvate sansu koju im pružaju izbori, jer neće imati drugu priliku, biće marginalizovani, izolovani i naneće veliku stetu sebi" kaže Dan Everts, pozivajući Srbe da se pridruže izbornom takmicenju i sugerisuci im da formiraju neku vrstu koalicije kako se njihovi glasovi ne bi gubili. Socijaldemokratska unija je jedna od retkih stranaka koja je od pocetka zagovarala izlazak na izbore smatrajuci takodje da u suprotnom "rizikujemo da se nasa rec vise nigde ne cuje".

"Jedino kroz politicku saradnju a ne sukobe mozemo realizovati svoje ciljeve od povratka izgnanih, do mira, bezbednosti i postovanja ljudskih prava", smatra Vlatko Sekulovic, predsednik IO SDU.

Na drzavi je sada da ne ponovi gresku oko registracije.Ona mora brzo da odluci, ne ostavljajuci Srbe sa Kosova na cedilu i prepustajuci im tu odluku, bez obzira sto ih ne moze naterati da izadju na biralista. Najgora varijanta je odugovlacenje. Medjunarodna zajednica neće promeniti pravila koja je propisala, niti će organizovati neke posebne izbore za Srbe. Odugovlacenje zvanicnika moze da koristi samo onima koji su na mesetaranju, manipulisanju i politikanstvu izvalicili licnu korist protekle decenije. Kao sto to cine i danas kada busajuci se u "patriotska prsa" dozvoljavaju da velika srpska enklava od 13 hiljada ljudi na Brezovici bude prepustena na milost i nemilost svercerima raznih nacionalnosti, samo zbog toga sto Srbi odbijaju da svoje firme registruju kod UNMIK, a ovaj im onda ne dozvoljava da svoje sunarodnike snabdevaju cak ni osnovnim zivotnim namirnicima, nego to cine oni kojima se UNMIK-ove dozvole ne "gade".

Carls Dz. Kraford, ambasador Velike Britanije u Jugoslaviji

SRBIJA MORA DA ISKORISTI PREDNOSTI

Novi ambasador Velike Britanije u Jugoslaviji, Carls Dz. Kraford uziva reputaciju izuzetnog poznavaoaca prilika u Jugoistocnoj Evropi. Govori srpsko-hrvatski jezik, a medju kolegama vazi za vrhunskog profesionalca. Ovo mu je je drugo sluzbovanje po redu u Beogradu. Prvu put je radio kao diplomata u jugoslovenskoj prestonici pre 20 godina. Posle usvajanja Dejtonskog sporazuma imenovan je za ambasadora u Sarajevu, da bi zatim proveo godinu dana na Harvardu, a onda se vratio u London kao zamenik politickog direktora u Ministarstvu inostranih poslova i Komonvelta, gde je bio zaduzen za Jugoistocnu Evropu.

Svoj ambadorski mandat u Jugoslaviji zapoceli ste u januaru ove godine. Moze li se reci, sudeci po diplomatskim akcijama koje ste dosad preduzeli, da niste bili samo puki posmatrac, vec i ucesnik procesa tranzicije u Jugoslaviji. Kakvi su Vasi utisci o ovom procesu dosad?

- U svim situacijama tranzicije, jedan strani ambasador ima poprlicno cudan posao. Na jednoj strani nastoji, naravno, da se ne mesa, a na drugoj je aktivno upleten u smislu partnerstva. U tom slucaju morate da zauzmete stav prema stvarima, sto u drugim okolnostima mozda ne biste ucinili. Veliki program medjunarodne i britanske pomoci koja stize u ovu zemlju, pruza mi mogucnost da preuzmem aktivnu ulogu, sto mnogi ambasadori i cine. Verovatno da u svom profesionalnom i privatnom zivotu ne bi voleli da budu u zizi javnosti, ali kao sto vidite i u vasim novinama mnogi ambasadori daju intervju, pojavljuju se na televiziji. Pssto sam ovde bio i ranije i znam jezik, dolaze mnogi ljudi i traze od mene da ucinem odredjene stvari.

Kad sam jos bio u Londonu i uestvovao u kreiranju politike pre pada Milosevica i sistema, nastojali smo da uobicimo politiku za narod, ali i protiv rezima, sto je veoma vazno, imajuci u vidu NATO intervenciju, bombardovanje, kako bi projektovali pozitivni imidz zemalja koje hoce da pomognu. Ne moze biti gore nego kad jedna zemlja bombarduje drugu i nemaju diplomatske odnose. Sad je to mnogo bolje, i dobra je prilika za nas da predstavimo u pozitivnom svetlu ono sto radimo. Zemlja u procesu tranzicije uzasno je mesto da se pocne. Mozda bi bilo bolje da ste poceli na nekom drugom mestu, ali tu smo. U ovakvim okolnostima stvari se ipak dobro razvijaju, ostvarujemo velike uspehe, ljudi u Beogradu ostavljaju dobar utisak, mnogo bolji nego u Bosni.

Sve se zavisi od toga sta mislite o istoriji. Ako pomenemo Srbiju, onda se moze reci da se ona nikada stvarno nije oporavila od Prvog svetskog rata, kad je izgubila milione stanovnika. Da li se Srbija oporavila od Drugog svetskog rata? Da li se Srbija oporavila od progona 1972. godine kada je citava generacija obrazovanih i intelektualnih ljudi gurnuta u stranu. Da li ce se Srbija oporaviti od te velike tragedije da je Milosevic dosao na vlast na kraju hladnog rata. Da li ce se Srbija ikad oporaviti od onog sto je Milosevic uradio sopstvenoj zemlji. Na neki nacin verovatno nikad. Na drugoj strani, pružaju se sansa da se iskoriste pogodnosti i prednosti tehnickih i organizacionih veza. Sustinska poruka svega toga jeste da u Jugoslaviji nikada nije bilo intelektualne revolucije protiv socijalizma sve do 5. oktobra. Za mene je najznacajnije sto je 5. oktobar bio deo masovnog antimilosevicevskog pokreta, ali istovremeno i intelektualna revolucija u prilog promena. U svim ostalim delovima bivse Jugoslavije rec je o nacionalistickim revolucijama protiv Srba, dakle, uzroci su drugaciji, sto vam daje brojne prednosti.

Uskoro ce biti godinu dana odkad su Velika Britanija i Jugoslavija obnovile pune diplomatske odnose. Kako ocenjujete te

odnose u ovom trenutku i kakve su dalje perspektive?

- Mogao bih da kazem da su prilicno dobri u smislu onoga sto radimo, u toku su brojni kontakti u oba pravca. Gospodin Covic je bio u Londonu, nadamo se da ce tamo uskoro stici gospodin Krapovic. Koliko ja znam to ce biti prva poseta ministra odbrane jednoj zapadnoj zemlji. Tu je i sastanak ministara inostranih poslova, susret premijera sa predsednikom Kostunicom. Mnogo toga lepog se dogadja, dolaze brojne medjunarodne delegacije, razlicite grupe ljudi. Uskoro ce, recimo, u Beograd stici grupa od 42 strucnjaka za zeleznice i vozove iz Velike Britanije. To su sve stvari kojih nije bilo u Milosevicevo vreme. Dakle, vracamo se u stanje normalnih odnosa, sto znaci puno politike, puno ekonomije, mnogo privatnih razmena. Broj izdatih viza je naglo porastao. Konzularno odeljenje radi najbrze sto je moguće i ima veoma dobru reputaciju, iako su prezauzeti.

Ukratko, odnosi se vracaju tamo gde bi trebalo da budu.

Vrlo ugledna delegacija britanskih biznismena upravo je okoncala posetu Beogradu. Moze li se reci da je njihov boravak potvrda da postoji izrazeni interes britanskih biznismena da investiraju u ovu zemlju?

- Britanski biznismeni jesu zainteresovani za ovo trziste u svetlu privatizacije i tranzicije. Oni vam ne mogu, medjutim, prodati mnogo, posto ova zemlja ne raspolaze velikim kolicinama novca, ali mogu da razmisljaju o novim formama partnerstva, da investiraju, da iskoriste pristup koji imate na rusko trziste, sto je veoma interesantno. Neke od firmi su pokazale zanimanje da se uspostave odnosi u trouglu - Velika Britanija, Rusija i Jugoslavija. To je interesantna mogucnost koju tek treba razviti. Preduslov za to jeste da ova zemlja pojasni vrstu pomoci koja joj je potrebna, da razjasni odnose vlasnistva, da formira odgovarajucu radnu snagu i da se pozabavi dugovima izmedju razlicitih preduzeca. Posle toga, mozete da dobijete veliki komad britanskih investicija, u to sam siguran. To, medjutim, ne zavisi od nas, vec pre svega, od vas.

Novac je poput vode i on plavi sva mesta, pa je zato neophodno da iskopate velike kanale, kako bi se dobar deo toka ulio u vasu zemlju. Mozete da napravite duboke, direktne kanale ili, pak, vrlo vijugave, zaobilazne, to zaista zavisi od vas. Mi tu ne mozemo mnogo da uradimo, osim da se nadamo da ce vasi ljudi preduzeti neophodne zakonske korake da bi stvorili uslove za stalnu razmenu. Da kojim slucajem imate bogatog ujaka u Americi, koji je vlasnik fabrike i ima 50 miliona dolara i zeli da ih ulozi, da li biste mu rekli da dodje i investira u Jugoslaviju. Odgovor je, verovatno, ne, iako bi on bio srecan da investira u Jugoslaviju. Ako vam podje za rukom da mobilizujete preduzetnike i strucnjake iz dijaspore da se vrate, mislim da je na tom polju dosad mnogo toga ucinjeno, bio bi to pozitivan signal za Jugoslovene da investiraju, a istovremeno i ohrabrenje za zapadne investitore.

Politicke krize i sporovi u okviru stranackih koalicija su nesto sto se smatra normalnim u zemljama sa stabilnim demokratijama. Mislite li da trenutna kriza u DOS moze da osteti sliku zemlje u inostranstvu i da posalje pogresan signal stranim investitorima?

- Da. Pitanje je da li investirate u stabilno mesto, u zemlju koja je jasno opredeljena za reforme. Postoji rizik sukoba. Problem o kojem ovde razgovaramo jeste politicki spor, sto u odredjenom stepenu stvara utisak da se citav proces reformi nekako usporava i tu treba povuci usku liniju da bi se razvila fer i javna politicka debata.

Na drugoj strani prisutno je pogresno shvatanje reformskog procesa. Jedan lokalni biznismen nam je nedavno rekao: „Mi ne nameravamo da prodamo nasa dobra preduzeca, prodaemo vam samo losa". To je primitivan komunisticki pogled. Ne postoji kompanija u svetu koja je propala zbog zapadnih investicija, vec su od dobrih firmi napravljene jos bolje. I srpska i federalna vlada su to dobro shvatile, ali je i dalje prisutan stav koji sam pomenuo. Ako se spor prelije na jednu ili drugu stranu o kojim sam govorio, ljudi ce sedeti i cekati da vide ko je pobedio. Stvar je veoma jednostavna. sto duze odlazete reforme, to ce ljudi duze biti siromasni. Ovaj zemlji je potreban strani novac i to je to.

Nedefinisani odnosi izmedju Srbije i Crne Gore, bez sumnje su jedna od glavnih prepreka za poboljsanje ekonomije i brzu tranziciju. sta Velika Britanija, kao clan EU, moze da uradi, da pomogne dvema stranama da pronadju najbolje resenje za ovaj problem?

Novicki ponovo kritikuje Hakerupa

PROTIV HAPSENJA NA OSNOVU DEKRETA

PRISTINA - Ombudsmen na Kosmetu Marek Antoni Novicki ocenio je da "lisavanje slobode zasnovano na tzv. izvrsnim naredbama ili na osnovu bilo kog drugog izvrsnog uputstva, izdatog u formi odluke ili dekreta, od strane specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN Hansa Hakerupa, dovode do kršenja nekoliko odredbi clana pet evropske Konvencije o ljudskim pravima".

U specijalnom izvestaju on zahteva od sefa misije Unmika da "odmah prekine sa praksom izdavanja izvrsnih naredbi koje dovodi bilo kog pojedinca na Kosmetu do lisavanja slobode, da najkasnije do 28. septembra ove godine sazove jedan ili vise veca sastavljenih od medjunarodnih

sudija koji bi na hitnoj osnovi razmotrili zakonitost pritvaranja pojedinaca trenutno lisenih slobode po izvrsnim naredbama". Hakerup, smatra Novicki, takodje mora i da donese uredbu s pravnim osnovama za zahtjeve nadoknade stete u vezi nezakonitog lisavanja slobode.

Kosovo i Metohija posle teroristickog napada na SAD

SIPTARI SAUCESTVUJU U BOLU I STRAHUJU

BEOGRAD - Jasno je da podrzavanje albanskog separatizma i terorizma na Kosovu i Metohiji i u Makedoniji moze poput bumeranga da se vrati SAD-u i NATO-u. I sami Siptari ne kriju nezadovoljstvo prisustvom u velikom broju svojih, kako ih nazivaju, dobrocinitelja.

Pre nekoliko meseci, lider Demokratskog saveza Kosova Ibrahim Rugova jasno je kazao da vojnici Kfora treba da obezbeduju samo "granice Kosova". Komandant Kosovskog zastitnog korpusa Agim Ceku otisao je dalje kada je pre neki dan pred novinarima pripreteo medjunarodnoj zajednici da ce zazaliti ako im ne daju nezavisnost.

Pritom nije zaboravio da im zahvali sto su im pomogli da pobede VJ.

Siptari su se posle prvog soka nastalog nakon teroristickog napada na SAD brzo pribrali. Tokom noci organizovali su mimohod ulicama Pristine drzeci u rukama upaljene svece.

Sutradan su masovno pohrlili u domove zdravlja i pristinski Zavod za transfuziju da bi dali krv. Ali, oni koji stvari posmatraju dublje, ozbiljno su se zamislili. Jer, jasno im je da podrzavanje albanskog terorizma od strane SAD-a i NATO-a u perspektivi vodi ka medjusobnim sukobima. Okretanje ledja, pak, moglo bi da ubrza njihov pocetak.

Za sada strahuju da bi Amerika mogla da im okrene ledja i prepusti ih zapadnoevropskim zemljama koje imaju malo drugacije vidjenje buducnosti Kosmeta.

Strah od mogucih sukoba prisutan je kako kod Siptara, tako i kod vojnika Kfora, medju njima i americkih, koji su svesni da do toga nece da dodje pre novembarskih parlamentarnih izbora. Ipak, preduzeli su mere opreza. Narocito posle poziva talibana svim muslimanima da se bore protiv SAD.

Sto se Siptara tice, na velikim su mukama. Jer, nece vecito moci da "sede na dve stolice". Morace da se opredele izmedju Amerike i svoje islamske brace. "Ljuljaju" ih SAD i mudzahedini

Siptarske teroriste podrzavale su (i podrzavaju) kako SAD i zemlje Zapadne Evrope, tako i pripadnici raznih muslimanskih radikalnih organizacija. I jedni i drugi pomazu ih finansijski, materijalno, pruzajuci im pomoc u vojnoj opremi i obuci. Medjutim, kako vidno ugrozena spoljna politika SAD mora da da promeni stav prema teroristickim organizacijama ne iskljucuje se mogucnost da ce odluciti da presece i islamske radikalne interese na Balkanu.

Kakva moze biti sudbina albanskog terorizma?

OPASNO VREME ZA "SVETE RATNIKE"

SAD sponzorise islam protiv Srba, a sada mogu da se okrenu protiv dojucerasnjih saveznika. Albanija jedina evropska drzava clanica Organizacije islamske konferencije

Posle najvece teroristicke akcije ikada izvedene u svetu, nijedan islamski pokret, a pogotovu ako kao metod ukljucuje terorizam, nije miran. Amerika je odmah i bez dokaza prstom pokazala na Osamu bin Ladenu i najavila odmazdu avganistanskim talibanima.

Bosna i Hercegovina je u strahu; navodno su tokom rata Bin Ladenu dali pasos svoje mlade drzave. Danas strepe od americke osvete.

Koliko u tom svetlu treba da se plasi albanski terorizam? Kakva ce biti njegova

sudbina s obzirom na to da je na Kosovu i u Makedoniji mnogo mudzahedina i njihovih instruktora?

Publicista i politicki analiticar agencije "Bina" Tomislav Kresovic kaze da je rec o organizovanom terorizmu transnacionalnog, medunarodnog i sponzorisanog karaktera uz veliki novac i organizaciju, uz ucesce pojedinih drzava i vlada koje podrzavaju ili sponzorisu medjunarodni, posebno islamski terorizam.

- Islamski terorizam ima kao ideolosku konotaciju borbu za "svete ciljeve", odnosno medjunarodni islamski dzihad. Taj sveti rat okrenut je pre svega prema zapadnoj civilizaciji, koja predstavlja smetnju politickom, etnickom i finansijskom sirenju islamizma po svaku cenu. SAD su decenijama podrzavale ili potpomagale stasavanje raznih teroristickih organizacija u cilju svoje borbe za dominaciju u bipolarnom svetu do 1991. Ili, potrebe da preko raznih sponzorisanih organizacija koje nose u sebi separatizam kao metodu delovanja terorizmom ostvare svoje vitalne interese na destabilizaciji regiona - kaze Kresovic.

- SAD su prelazile preko cinjenice da se na Balkanu, u BiH, od 1992. do 1995. godine razvio islamski i mudzahedinski pokret koji je bio u funkciji borbe protiv interesa Srba.

Sponzorisani islamski terorizam imao je uporište u BiH, a logisticke baze i tranzit preko Slovenije i Hrvatske. Po potpisivanju Dejtonskog sporazuma islamski fanatici su akcije prosirili prema Kosovu i Metohiji, sa centrima obuke u Albaniji i postavljanjem baza u Makedoniji.

Na Kosovu i Metohiji je tokom 1998. i 1999. godine bilo više od 500 islamskih "svetih ratnika". Medju njima su bili i albanski islamisti poput Aslana Klecke, koji su cinili zlocine po zakonima mudzahedina. Posle potpisivanja vojno-tehnickog sporazuma juna 1999. neki islamski fundamentalisti su ostali na Kosovu i Metohiji, ali i na jugoistoku Srbije. Tokom 1998. i 1999. i Osama bin Laden je "tajno" boravio u Albaniji i Makedoniji, kao gost radikalnih frakcija "OVK" i politickih grupacija bliskih tadašnjem predsedniku Albanije dr Salji Berisi.

Da li je taj njegov boravak bio u vezi sa zadatkom, datim Albaniji, da siri panislamski uticaj na Balkanu?

- Naravno. Albanija je postala clan Organizacije islamske konferencije. Ona je jedina evropska drzava clanica OIK, a njihovu podrsku dobila je i borba za veliku Albaniju. Stoga nije cudno sto borba "ONA" u Makedoniji sadrzi islamisticko - mudzahedinske forme delovanja.

Ko jos podrzava albanske teroriste?

- Podrsku dobijaju, osim od zemalja clanica OIK, i od Islamske internacionale, osnovane 1996.

Koji su njeni ciljevi?

- Islamska internacionala ima ciljeve slicne Crnoj internacionali koju cine neofasisticke i rasisticke organizacije. Radikalni islam ima uporište i u Albaniji, s projekcijama podele ove drzave na severni, islamski, i juzni, hriscanski deo. Isto kao sto i u Turskoj funkcionisu razne islamske organizacije koje transferisu islamski faktor u Evropi i prema Rusiji.

Da li su moguci napadi na americke vojnike na Kosmetu i sta ce SAD i NATO, prema vasem misljenju, preduzeti protiv

islamističkih formi delovanja u albanskom terorizmu i separatizmu?

- SAD i NATO imaju svoje trupe u BiH, gde i dalje, iako u manjem obimu, deluju islamistički "sveti ratnici" koji su ratovali na Kosmetu i u Makedoniji. Mogućnost ugrožavanja misije Sfora, posebno vojnika SAD u BiH, posle akcija islamista u Americi se povećava. Posebno posle najave SAD i NATO da će zestoko odgovoriti organizatorima i sponzorima akcije u Americi. Velika je opasnost za SAD i na Kosmetu od islamskih fanatika, ali i u Makedoniji. Zato treba očekivati pojačane mere bezbednosti SAD i NATO na Balkanu.

Mogu li se očekivati akcije "urbanog terorizma" na Kosmetu i u Makedoniji?

- Svakako da se mogu očekivati napadi na objekte koji su pod zaštitom SAD i NATO. Ali, potezi albanskih terorista posle akcije islamskih fanatika u SAD mogu ići i ka taktičkom smirivanju da bi se postigli efekti separatističkog pokreta - izbori na Kosmetu, promena Ustava Makedonije... Bez obzira na sve, spoljna politika SAD je već vidno ugrožena i ona će morati u značajnoj meri da promeni stav prema terorističkim organizacijama i separatističkim pokretima, jer oni sve više ugrožavaju nacionalne i bezbednosne interese SAD u svetu - kaže Kresović.

Na Balkanu 15.000 mudzahedina

Od 1992. na Balkanu je kroz razne forme delovanja prošlo više od 15.000 islamskih "svetih ratnika", podseća Kresović. Islamske države su, po nekim procenama, u ratnu krizu na Balkanu uložile više od 300 miliona maraka. Pri tom su igrale na kartu paravojnih organizacija i proislamskih partija. U sve je umesana i albanska narko mafija.

Dr Cedomir Cupić, sociolog, o novim dramama i planovima Amerike za Balkan i mogućem raspletu državne krize

AMERIKA ODLUCUJE O JUGOSLAVIJI

Mi se o sudbini savezne države ne pitamo ništa. Na delu stranačko zauzimanje pozicija za izbore. Krvava borba za vlast Amerika je bila neobazriva prema onome što se zove terorizam i verovatno ta opasnost nije dobro procenjena. Možda bi se pre moglo reći da ga u poslednje vreme nije najbolje kontrolisala. Ne bih se složio da je Amerika podržavala muslimane u svetu, oni su pre svega stitili svoje interese i to je jedini reper koji ih je vodio - kaže Cedomir Cupić, profesor na Fakultetu političkih nauka.

Da li su tragični događaji u Njujorku i Vasingtonu, kao što tvrde neki analitičari, bar delimično posledica uloge svetskog policajca koju je Amerika preuzela na sebe?

- Teroristi su izabrali najmoćnijeg na svetu. Udar je izvršen na simbole ekonomske i vojne moći. Verovatno je bio planiran i napad na izvršnu vlast, dakle, Belu Kucu. Uvek prema moćnom postoji izvestan zazor, i lično nikad nisam voleo tu nadmoć i sa humanističkog stanovista uvek je treba kritikovati. Ali, kako je politika praktična delatnost, napor se mora usmeriti ka nekim univerzalnim dobrima, kao što su istina, pravda, demokratija. U međunarodnim odnosima postoje moćni, manje moćni i nemoćni. Ukoliko se kao nemoćan odlucite da napadnete moćnog, onda ste vi nerealni, neozbiljni i nanosite štetu sopstvenoj zajednici ili etničkoj grupi.

Kako se moglo dogoditi da najmoćnija zemlja sveta do te mere potceni terorizam, kao i da potpuno zakazu bezbednosni sistemi?

- Nije Amerika potcenila terorizam, ona je samo potcenila način izvođenja.

Pretpostavljam da im nešto ovako monstruozno nije palo na pamet. Bilo je i ranije otmica aviona, ali se tim činom uvek tržilo nešto. Do sada smo kamikaze videli jedino kod Japanaca u Drugom svetskom ratu, a setite se kako su Amerikanci naplatili to Japanu.

Ovo je potpuno nov način izvođenja terorističkih akcija i on će potpuno izmeniti pristup Amerike citavom političkom životu.

Kako će izgledati svet posle ove katastrofe i kako bi se ovaj događaj mogao odraziti na naše prostore?

- Pretpostavljam da će Amerika zavesti znatno stroži režim kada je u pitanju ulazak u zemlju. Komunikacija koja je bila otvorena sada će se poostrići, dok ne budu pronašli mehanizam da se ovakve stvari spreče. Mislim da više nikada neće biti napravljen nijedan avion u kome ćete imati vezu između pilota i putnika. Verovatno će i tehnologija ulaska u avion biti promenjena.

Paradoksalno, neke firme će iz svega ovoga profitirati. Kad je reč o političkim odnosima, mislim da se Amerika neće povlačiti.

Ukoliko bi se desilo da se vrate izolacionizmu, upravo tada bi postali meta i pokazali slabost.

Verovatno će se promeniti odnos prema nerazvijenim i siromasnim zemljama. Neki ljudi u Americi će shvatiti da se ne može živeti bogato i razvijati u nepreglednom moru siromastva. Sasvim sigurno da se Amerika neće ni s ovih prostora povlačiti. Možda se neki ekonomski programi neće odvijati planiranim tempom, a kad je reč o njenom uticaju na Balkanu, mislim da će se on još više pojačati. Naravno, s jednom velikom obazrivošću. Jednostavno, mnogo je ovde uloženo, da bi se sada povukli.

Kako vidite sukob u DOS-u, s obzirom na to da je prostora za kompromis sve manje, a izbori su, čini se, sve bliže?

- I kada je nastao DOS, bio sam svestan da se obrazovao iz nuzde. Ta saradnja iznudjena je velikim delom zahtevima građana i nevladinih organizacija. Posebno veliku ulogu u ujedinjenju opozicije i kasnije u obaranju Miloševićevog režima imao je "Otpor".

Iz nuzde je napravljen i program DOS-a i mislio sam da će se koalicija držati obećanja koja su bila minimalna. Smatrao sam da će se novi izbori dogoditi za godinu dana. Sukob za mene nije iznenadjući, dobro je što je on javan, da znamo s kim imamo posla. Ono što nije smelo da se uradi, jesu sukobi unutar koalicije oko onoga što su obećali.

Podseticu, to je novi Ustav, posebno Srbije, i deset paketa sistemskih zakona koji znače radikalni prekid s Miloševićevim režimom. Od svega oni su doneli pola zakona i odnose se na privatizaciju i ekstra profit, ali ni oni se ne mogu primenjivati bez ostalih zakona. Ko god zaustavlja donošenje tih zakona treba da snosi odgovornost.

Da li na politickoj sceni sada gledamo beskrupuloznu otimacinu oko vlasti dve najjace stranke DSS i DS?

- To je krvava borba za vlast. Ono sto su gradjani u protestima 1996/97. pokazali je antiautoritarnost. Upravo sada gledamo kako neko hoce da uspostavi jos jedan autoritarni sistem. Ne moze se reci da se neko ovde bori za vladavinu prava. Neko takav bi doneo zakone, pa bismo mi isli na izbore i tacno znali da ima namere da prekine sa starim nacinom vladavine. A, poruka 5. oktobra kao moralne pobune, jeste upravo ta da vise niko ne moze biti iznad zakona.

Kako vam izgleda sudbina savezne drzave? Milo Djukanovic ovih dana pregovara sa SNP-om i izjavljuje da bi albanski faktor mogao da ugrozi samostalnost Crne Gore?

- Zivimo u zemlji koja se zove Jugoslavija, a fakticki imamo dve drzave. Da li ce buduca drzava biti labava federacija, savez samostalnih drzava ili nesto trece, odlucice Amerika. To nije u nasim rukama. Ako Amerika pruzi podrsku samostalnoj Crnoj Gori, onda ce ona to i biti, a ako u Vasingtonu procene da im je u interesu savezna drzava, tako ce i biti. Kad je rec o albanskom faktoru, on takodje, deluje kada Amerika to kaze. Ako se Albancima kaze da stanu, oni prestaju s akcijama. Vidite to i u Makedoniji.

Dakle, mi u stvari sada gledamo samo jednu predstavu za unutrasnju upotrebu?

- To su takticki potezi na saveznom nivou da se sto duze diktira nekakav tempo na unutrasnjoj sceni. Znete, potpuno su drugacije pozicije ako na izbore s vasom strankom izlazite kao predsednik drzave. Djukanovic sada kupuje vreme i pokusava da stisa unutrasnje strasti kako ne bi doslo do nekakvog brzog resenja. Ukoliko bi samostalnost Crne Gore dobila podrsku, velike investicije izmenile bi sliku raspolozenja. Crna Gora ima 650.000 stanovnika, to je osrednji americki gradic i nije potrebno puno da se stanovnistvu podigne zivotni standard.

Neko treci

- Povratka na staro sasvim sigurno nece biti. Neko iz DOS-a je poceo saradnju s ljudima iz bivseg rezima. Primecujem jos jednu dimenziju, a to je povecanje clanstva stranaka iz DOS-a.

Pobednicima ljudi prilaze, i to nije problem kada to cine obicni ljudi. Ali, sada upravo najveći hohstapleri i profiteri prilaze vladajucim strankama. Oni kojima je vreme kada je citavom narodu nevreme, to su neljudi i zlocinci.

Partije koje racunaju na takve ljude, sigurno ce propasti na izborima. Narod ce to prepoznati. Imao sam prilike da vidim sok ljudi po unutrasnjosti koji sada moraju da se bore protiv onoga sto su sami doveli na vlast. Ocekujem, ako nista od obecanja ne bude ispunjeno, da se pojavi treca mogucnost.

Moguca alternativa je "G 17 plus" ili Otpor... - objasnjava Cupic moguci rasplet krize DOS-a i drzave.

Zoran Preradovic
